

УДК 33.336.027

А. П. Макаренко,

д. е. н., професор, професор кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту,
Інженерний навчально-науковий інститут Запорізького національного університету
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9576-928X>

Є. В. Артемчук,

магістрант кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту,
Інженерний навчально-науковий інститут Запорізького національного університету
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5677-0210>

DOI: 10.32702/2306-6792.2022.24.21

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

A. Makarenko,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Accounting, Analysis, Taxation and Audit,
Zaporizhzhya National University of Engineering Educational and Scientific Institute

Y. Artemchuk,

Master's student, Zaporizhzhya National University of Engineering Educational and Scientific Institute

IMPROVEMENT OF ACCOUNTING, TAXATION AND ANALYSIS OF FIXED ASSETS

Стаття присвячена дослідженню і пошуку шляхів удосконалення бухгалтерського, податкового обліку, а також аналізу наявності та ефективності основних засобів на підприємствах. Згідно проведених досліджень, деякі підприємства ігнорують можливості покращення процесу ведення бухгалтерського обліку, можливості зниження податкового тягаря на підприємство та можливості покращення методів аналізу основних засобів, що унеможливає потенційний розвиток підприємства в цілому. Розуміння важливості необхідності в удосконаленні процесів на підприємстві є необхідною умовою для його існування, оскільки людство постійно розвивається, розвивається й конкуренція. Конкуренція на ринку є двигуном прогресу, завдяки якому методи організації діяльності не стоять на місці. Кожен підприємець шукає способи, завдяки яким він зможе довести споживачеві чому саме він повинен обрати його продукцію. В статті розглянуто роль основних засобів, визначення різниць у бухгалтерському та податковому обліку, роль аналізу основних засобів. У статті нами були запропоновані можливі шляхи покращення організації обліку, оподаткування та аналізу основних засобів на підприємстві. Наші пропозиції є універсальними для підприємств будь-якого типу виробництва, незалежно від організаційної структури, розміру або роду діяльності.

The article is devoted to research and finding ways to improve accounting and tax accounting, as well as analysis of the availability and efficiency of fixed assets at enterprises. According to the conducted studies, some enterprises ignore the possibilities of improving the accounting process, the possibilities of reducing the tax burden on the enterprise and the possibilities of improving the methods of analysis of fixed assets, which makes the potential development of the enterprise as a whole impossible. Understanding the importance of the need to improve processes at the enterprise is a necessary condition for its existence, since humanity is constantly developing, and so is competition. Competition in the market is the engine of progress, thanks to which methods of organizing activities do not stand still. Every entrepreneur is looking for ways to prove to the consumer why he should choose his products. The article considers the role of fixed assets, the definition of differences in accounting and tax accounting, the role of analysis of fixed assets. In the article, we proposed possible ways to improve the organization of accounting, taxation and analysis of fixed assets at the enterprise. Our offers are universal for enterprises of any type of production, regardless of organizational structure, size or type of activity. The article is devoted to research and finding ways to improve accounting and tax accounting, as well as analysis

of the availability and efficiency of fixed assets at enterprises. According to the conducted studies, some enterprises ignore the possibilities of improving the accounting process, the possibilities of reducing the tax burden on the enterprise and the possibilities of improving the methods of analysis of fixed assets, which makes the potential development of the enterprise as a whole impossible. Understanding the importance of the need to improve processes at the enterprise is a necessary condition for its existence, since humanity is constantly developing, and so is competition. Competition in the market is the engine of progress, thanks to which methods of organizing activities do not stand still. Every entrepreneur is looking for ways to prove to the consumer why he should choose his products. The article considers the role of fixed assets, the definition of differences in accounting and tax accounting, the role of analysis of fixed assets. In the article, we proposed possible ways to improve the organization of accounting, taxation and analysis of fixed assets at the enterprise. Our offers are universal for enterprises of any type of production, regardless of organizational structure, size or type of activity.

Ключові слова: облік, оподаткування, аналіз, удосконалення, організація, управління.
Key words: accounting, taxation, analysis, improvement, organization, management.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Забезпечення підприємства основними засобами є одним з найважливіших факторів його функціонування. Завдяки ним можна проаналізувати стан підприємства, оцінити його забезпеченість матеріальними активами, та при правильному обліку ефективно спрогнозувати його подальшу діяльність. Правильне ведення обліку та обрана політика оподаткування надають підприємству змогу заощадити грошові кошти та збільшити продуктивність виробництва, направивши їх на розвиток підприємства. А оцінка правильності обраної політики досягається завдяки аналізу показників діяльності підприємства.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Питання обліку, оподаткування та аналізу є досить популярною темою серед науковців-дослідників, оскільки ці три складові є одними з основних показників рівня організації діяльності підприємства.

До науковців, які досліджували ці теми, належать: Бутинець Т.А., Соколов Я. В. [1], Шумпетер Й., Савчук В.П. [2], Гуцаленко А. В., Савицька Г. В., Мних Є. В. [5], О. В. Шкарупа [8].

Однак, питання вдосконалення організації обліку, оподаткування та аналізу основних засобів й надалі буде актуальним, оскільки до Національного положення (стандартів) бухгалтерського обліку (далі — НП(С)БО) та Податкового кодексу України (далі — ПКУ) постійно вносяться зміни. Міністерство фінансів України постійно змінює трактування законів, редагує їх та створює нові правила ведення обліку.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Враховуючи актуальність теми дослідження нами були визначені наступні завдання:

— Визначити шляхи покращення організації обліку та зниження податкового тягара на підприємства;

— Описати вплив аналізу на організацію діяльності підприємства та шляхи удосконалення аналізу основних засобів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Поняття "основні засоби" у НП(С)БО та ПКУ відрізняються один від одного. Роздивимось ці відмінності більш детально:

За стандартами бухгалтерського обліку основні засоби — це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, виконання робіт і надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [3].

За стандартами ПКУ основні засоби — це матеріальні активи, які призначені для використання у господарській діяльності з корисним строком використання з моменту вводу в експлуатації більше одного року і вартість яких перевищує 20000 грн [4].

Не дивлячись на те, що пояснення зазначеного терміну основних засобів відрізняється у НП(С)БО та ПКУ, в них є одна спільна риса — основні засоби — матеріальні активи.

Організація ведення обліку на підприємстві є надважливим процесом, від якого залежить

Таблиця 1. Регістр аналітичного обліку основних засобів

ИНВЕНТАРНА КАРТКА
обліку основних засобів

повне найменування та призначення об'єкта														
найменування заводу-виготовлювача														
модель, тип, марка														
Цех, відділ, ділянка, лінія	Рахунок, субрахунок	Код аналітичного обліку	Первісна (балансова) вартість	Код			Норма амортизаційних відрахувань		Поправочний коефіцієнт	Устаткування			Акт про введення в експлуатацію	
				рахунка і об'єкта аналітичного обліку (для віднесення амортизаційних відрахувань)	норма амортизаційних відрахувань на		на повну відбудову	на капітальний ремонт		вид	Особливості ОЗ	код	дата	номер
					повне	капітальний ремонт								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

Продовження таблиці 1

Цех, відділ, ділянка, лінія	Дата початку списати за основні засоби (місяць, рік)	Номер			Сума зносу за даними переоцінки на 199_р. або за документами придбання	Рік випуску (побудови)	Дорогоцінні метали			Вибуло (передано)		
		інвентарний	заводський	паспорта			найменування	вид	маса	бухгалтерський запис (акт, накладна)		причина вибуття (переміщення)
										дата	номер	
1	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27

Джерело: доопрацьовано авторами.

швидкість та ефективність досягнення поставленої мети. Як показують дослідження таких економістів-науковців, як: Гуцаленко А. В., Савицька Г. В., Мних Є. В., на сьогоднішній день лише мала доля підприємств орієнтується на розвиток методів формування облікової політики, які починаються не з організаційного рівня, а — управлінського [5]. До негативних факторів такої структури належить неповне забезпечення отримання облікової інформації, оскільки до неї не входить розгляд методів ведення облікової політики, первинних документів та ін., не враховуючи найголовнішого — потреб управлінських систем. Ці системи включають бюджетування та суворий контроль за обігом ресурсів.

Ця структура пояснюється основним завданням облікової політики — формування об-

ліку задля потреб управлінської системи. Відповідно до цього, управлінський рівень у структурі наказу про облікову політику має посідати перше місце.

Під час пошуку шляхів удосконалення обліку та аналізу, нашу увагу привернув процес заміни основних засобів на підприємстві. Оскільки кожен об'єкт основного засобу має властивість морально зношуватись, то при їх заміні фахівці підприємства витрачають досить багато часу та ресурсів на пошук нових або аналогічних об'єктів ОЗ.

Цей процес, який є не тільки дуже важливим, але також і трудомістким, на наш погляд, можна оптимізувати та об'єднати. Задля оптимізації процесу заміни основних засобів, ми пропонуємо оновити регістр аналітичного обліку основних засобів, а саме впровадити до неї

Таблиця 2. План податкових відрахувань

№ п/п	Дата виплати	Тип податку	Рахунок, субрахунок	Номер акту про введення в експлуатацію	Дата введення ОЗ в експлуатацію	Очікувана ліквідаційна дата	Метод надходження ОЗ	Первісна вартість	Метод амортизаційного нарахування	Амортизаційне нарахування	Дата проведення останнього ремонту, модернізації ОЗ	Замінені деталі (за наявністю)	Нова очікувана ліквідаційна дата	Очікуване податкове відрахування	Фактичне податкове відрахування
1	2	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17

Джерело: розроблено авторами.

нову графу — "Особливості ОЗ", додавши його окремим стовпцем у розділ "Устаткування". Розглянемо більш детально оновлений вид інвентарної картки у таблиці 1.

В цій графі необхідно описати особливості об'єкту ОЗ, які притаманні тільки йому. На нашу думку, при короткому описі особливостей ОЗ, які знаходяться на обліку у підприємства, полегшиться процес вибору нових основних засобів. В першу чергу, це позитивно вплине на процес управління, оскільки суб'єкти управління одразу матимуть змогу у стислому обсязі побачити особливості ОЗ. Відповідно до цього вони зможуть обирати які об'єкти ОЗ їм необхідні для досягнення цілей підприємства.

Поряд з бухгалтерським обліком не менш важливим є податковий облік. Збільшуючи обсяги основних засобів, підприємство збільшує витрати, до яких відноситься сплата податку.

Багато підприємств не звертає увагу на податкові витрати, що в результаті призводить до зменшення прибутку підприємства. Для того, щоб зменшити витрати на податки, підприємству необхідно розробити та ввести систему дій для зниження податкового тягаря, а саме — впровадити податкове планування. Мінімізацію збитків можна досягнути за допомогою оптимізації або мінімізації податків.

Податкова оптимізація — зменшення розміру податкового зобов'язання шляхом ціле-направлених правомірних дій платника податку, що включають в себе повне використання всіх наданих законодавством пільг, податкових звільнень та інших законних переваг [6].

Основною метою податкової оптимізації є зниження податкових витрат за допомогою своєчасної сплати податків та коректного їхнього нарахування.

Мінімізація податків є системою організаційних заходів платника податків, спрямованих на збільшення грошових потоків суб'єкта господарювання, підвищення фінансових результатів за умов економії податкових витрат, що припускає мінімізацію податкових виплат не лише в короткостроковому, але й у довгостроковому періоді [7]. Тобто мінімізація податків зорієнтована не на зменшення нарахувань податків, а на збільшення отримання прибутку.

Ми згодні з думкою О. В. Шкарупи, який зазначає, що у сучасних умовах система оподаткування фізичних та юридичних осіб в Україні має ряд суттєвих недоліків: слабка соціальна спрямованість податку на доходи громадян, існуюча спрощена система оподаткування доходів юридичних та фізичних осіб, надмірність податкового тягаря тощо. Крім цього, постійні зміни податкового законодавства перешкоджають стабільному функціонуванню податкової системи [8]. Саме через це наша увага була сконцентрована не на пошуку збільшення грошових потоків, використовуючи різні дозволені законодавством способи, а на більш надійному способі збереження грошових коштів у довгостроковому періоді — плануванню витрат на податки.

На нашу думку, надання правильної структурованої інформації дозволить оптимізувати процес обліку при надходженні основних засобів, даючи змогу не тільки знизити ризики допущення помилки персоналом підприємства, а й розрахувати майбутні податкові відрахування.

Базуючись на вищесказаному, ми пропонуємо введення плану податкових відрахувань (наведено в таблиці 2).

Згідно запропонованого нами плану, підприємство в першу чергу зможуть спостерігати

ти за майбутніми витратами, пов'язаними з податками. Базуючись на цій інформації, підприємство має розпочати пошук зменшення податкових виплат.

Аналіз ефективності використання основних засобів на підприємстві є не менш важливим, ніж розробка нових методів ведення облікової політики.

Кожне підприємство час від часу стикається з процесом інвентаризації. Цей процес відзначається не тільки необхідністю працівників підприємств бути вкрай уважними та максимально сконцентрованими, але й відволіканням певної кількості персоналу від свого прямого функціоналу та технологічних процесів. На нашу думку, процес інвентаризації можна оптимізувати, а саме — ввести класову систему оцінки основних засобів. Ми пропонуємо згрупувати основні засоби, в залежності від швидкості зносу. В таблиці 3 наведені класи, в залежності від швидкості зносу основних засобів та надані відповідні терміни експлуатації основних засобів.

Для спрощення визначення класу, ми пропонуємо ввести усього три групи, які діятимуть для визначення як фізичного, так і морального зносу:

1) До групи А відноситимуться усі основні засоби з терміном повного зносу більше 10 років;

2) До групи В — від 5 до 10 років;

3) До останньої групи С — швидкозношувані основні засоби з терміном експлуатації не більше 5 років.

Відповідно до цього на підставі таблиці 3, нами була побудована таблиця 4, яка класифікує основні засоби за ступенем зношуваності основних засобів при проведенні інвентаризації.

Запропонована нами схема дозволить аналітичному відділу побачити і оцінити величину зносу та залишкову вартість ОЗ, в залеж-

Таблиця 3. Оцінка ступеня фізичного і морального зносу та термін експлуатації

Клас зносу	Термін експлуатації
А	>10 років
В	5-10 років
С	<5 років

Джерело: розроблено авторами.

ності від строку їх експлуатації. Оскільки за допомогою ремонту та модернізації основних засобів підприємство має можливість подовжити строк використання основного засобу, ми додали графу з датою проведення останнього ремонту та модернізації основних засобів, що дасть змогу встановити майбутню дату ліквідації ОЗ, відповідно до якої подальша експлуатація основних засобів неможлива без зовнішнього впливу (ремонту). Завдяки графі "Коефіцієнт зносу" аналітикам підприємства легше буде спрогнозувати подальший термін експлуатації ОЗ, що, в свою чергу, полегшить процес планування подальших дій відносно ОЗ.

Введення більш суворого контролю за зносом основних засобів та управління ними дозволить позбутися проблем, внаслідок яких виробництво підприємств не тільки сповільнюється, а й знижується якість виробленої продукції. Запропонований нами документ класифікацій зносу ОЗ також дозволить структурувати процес інвентаризації, що, на нашу думку, полегшить та прискорить його. Завдяки цьому аналітичний підрозділ, поряд з керівництвом, матиме змогу одразу побачити потенціал виробництва. Це означає, що належне відношення керівництва до ступеня зношеності основних засобів та їх оновлення, дозволить зберегти якість виробленої продукції та покращити процес виробництва в цілому. Додавання нового стовпця в інвентарну картку полегшить процес вибору ОЗ не тільки керівництву, але й аналітичному підроз-

Таблиця 4. Класифікація основних засобів за ступенем зношуваності при проведенні інвентаризації

№ п/п	Рахунок, субрахунок	Клас зносу ОЗ		Коефіцієнт зносу	Характер використання ОЗ	Номер акту про введення в експлуатацію	Дата введення ОЗ в експлуатацію	Очікувана ліквідаційна дата	Амортизаційне нарахування	Метод амортизаційного нарахування	Дата проведення останнього ремонту, модернізації ОЗ	Нова очікувана ліквідаційна дата
		Фізичний знос	Моральний знос									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Джерело: розроблено авторами.

Таблиця 5. Анкета щодо зручності використання ОЗ, наявних вад та пропозицій щодо їх вдосконалення

№ п/п	Найменування об'єкту ОЗ	Персональний номер устаткування, зазначений виробником	Характеристика ОЗ		Пропозиції покращення	Дотримання прописаних умов догляду персоналом (так/ні)	Рівень зручності праці з об'єктом ОЗ (A,B,C)	ФІО працівника	Дата запису	Примітка
			Переваги	Недоліки						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Джерело: запропоновано авторами.

Таблиця 6. Оцінка рівня зручності експлуатації працівником об'єктів ОЗ

Оцінка комфортності	Рівень зручності при взаємодії з ОЗ	Характеристика
1	2	3
A	Високий рівень зручності	При цьому рівні працівнику підприємства комфортно працювати з об'єктами ОЗ, вони в доброму стані та не потребують ніяких дій.
B	Середній рівень зручності	Цей рівень відзначається середнім рівнем зручності. Це означає, що є недоліки, на які працівник звертає увагу, але вони не сильно заважають процесу виробництва.
C	Низький рівень зручності	При низькому рівні подальше використання об'єктів ОЗ стає вкрай незручною та у деяких випадках навіть неможливою для подальшої взаємодії

Джерело: розроблено авторами.

Таблиця 7. Результати аналізу анкет ефективності використання основних засобів для персоналу підприємства

№ п/п	Персональний номер устаткування, зазначений виробником	Дата опитування	Примітки	Висновок
1	2	3	4	5

Джерело: розроблено авторами.

ділу. Такі записи дозволять аналітичному відділу одразу побачити відмінності замінованих основних засобів від нових.

Окрім аналізу стандартних показників стану та ефективності використання ОЗ, важливим є і соціальний напрям. Завдяки працівникам підприємства можна отримати інформацію, яка може надати керівництву нові ідеї модернізації ОЗ, допоможе з'ясувати рівень зручності експлуатації ОЗ персоналом та отримати глибшу інформацію про об'єкти ОЗ, у порівнянні із тим, що зазначено в описі.

З цією метою нами була створена анкета, яка дасть змогу побачити та оцінити думку персоналу стосовно зручності користування ОЗ, наявних вад та пропозицій щодо їх усунення (таблиця 5).

Нами була запропонована анкета, яка надала б інформацію щодо зручності експлуатації основних засобів з точки зору працівників підприємства. Анкета є інтуїтивно зрозумілою, що спрощує процес опитування. Єдиного пояснення потребує графа "Оцінка рівня зручності при взаємодії з об'єктами ОЗ". Для цього в таблиці 6 нами наведена характеристика рівнів розподілу.

Після процедури опитування нами запропоновано заповнення таблиці з результата-

Таблиця 8. Характеристика категорій надійності

Рівень надійності	Пояснення
1	2
Високий	Об'єкти ОЗ, які у результаті аналізу отримали найкращі результати. Такі об'єкти отримали позитивні відгуки від працівників, які взаємодіють з ними, позитивні результати при розрахунку показників ефективності ОЗ та моральний знос відповідає нормам виробництва, тобто об'єкти ОЗ ще не рахуються застарілими. Основні засоби з таким рейтингом можуть надалі використовуватись без прискіпливого догляду за ними за умовою дотримання правил догляду за ними до наступної інвентаризації.
Середній	Це ті об'єкти ОЗ, які отримали неоднозначні результати за підсумками аналізу. За такими об'єктами необхідний догляд та в залежності від причин, від яких вони отримали такі результати планувати подальші дії.
Низький	Об'єкти ОЗ таким рейтингом отримали незадовільні результати як від аналізу показників стану та ефективності використання ОЗ, а й від персоналу підприємства. Такі основні засоби потребують залучення фахівців інженерної служби, які спланують подальші дії.
Об'єкти ОЗ на списання	Ті об'єкти ОЗ, які підлягають списанню

Джерело: розроблено авторами.

Таблиця 9. Рейтинг ОЗ після проведення аналізу стану та ефективності використання

№ п/п	Номер акту про введення в експлуатацію	Найменування об'єкту ОЗ	Дата введення об'єкту ОЗ в експлуатацію	Запланована дата ліквідації об'єкту ОЗ	Результати аналізу показників стану та ефективності	Результати опитування працівників	Примітка	Дата перевірки	Підпис
а) Високий рівень надійності									
б) Середній рівень надійності									
в) Низький рівень надійності									
г) Об'єкти ОЗ на списання									

Джерело: розроблено авторами.

ми аналізу ефективності використання основних засобів для персоналу підприємства.

Таблиця з результатами аналізу анкет ефективності використання основних засобів необхідна для того, аби скласти рейтинг стану основних засобів. Ми пропонуємо розділити основні засоби на чотири категорії:

- 1) Надійні об'єкти ОЗ;
- 2) Об'єкти ОЗ з середнім рівнем надійності;
- 3) Об'єкти ОЗ з низьким рівнем надійності;
- 4) Об'єкти ОЗ на списання.

У таблиці 8 наведена характеристика кожної з категорій.

На основі запропонованої нами системи рейтингу надійності ОЗ, ми склали таблицю 9, яка дозволить в узагальненому виді побачити приналежність об'єктів ОЗ до рейтингу.

На нашу думку, така система оцінки стану та ефективності використання ОЗ допоможе побачити та оцінити реальні можливості підприємства, не перенавантажуючи аналітиків та керівників інформацією.

ВИСНОВКИ

Через постійну зміну законів та правил обліку, тема оптимізації організації обліку та оподаткування завжди буде актуальною. У статті нами було запропоновано методи вдосконалення організації обліку, оподаткування та аналізу, які, на нашу думку, дозволять покращити виробничий потенціал підприємств та значно збільшити обсяги виробництва.

В першу чергу, на наш погляд, потребує вдосконалення система управління основними засобами, оскільки саме на ній і базується ефективність ведення господарської діяльності. Вдосконалення контролю з боку керівництва дозволить покращити ефективність аналізу, що у свою чергу призведе до більш ефективного управління ресурсами підприємства.

Збільшення повноти інформації щодо особливостей наявних ОЗ дасть змогу полегшити прийняття рішення щодо заміни або модернізації ОЗ. Класифікація основних засобів за швидкістю зносу прискорить процес інвентаризації та структурує його, тим самим полегшуючи перевірку наявності ОЗ, а запропонована система рейтингу дозволить аналітичному відділу побачити та оцінити величину зносу та залишкову вартість ОЗ, в залежності від строку експлуатації.

Покращення контролю та оптимізація витрат — це запорука до досягнення найголовнішої цілі підприємства — отримання та збільшення прибутку. Запропонований нами план податкових відрахувань дозволить підприємству побачити та проконтролювати усі податкові відрахування та можливо розробити систему дій, згідно якій йому вдасться знизити витрати на податки.

Література:

1. Мокієнко Т. В., Прийдак Т. Б., Ємець М. О. Сутність та оцінка основних засобів. Полтавська державна аграрна академія, 2021. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/251/1/Мокієнко%20Прийдак.pdf>
2. Леонова Ю. О. Особливості обліку основних засобів в умовах дії податкового кодексу України. Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського, 2017. Випуск 16 URL: <http://global-national.in.ua/archive/16-2017/173.pdf>
3. Основні засоби: визнання та класифікація. Інтерактивна бухгалтерія, 2017. Випуск 94 URL: <https://interbuh.com.ua/ua/documents/ib/7576/596>
4. Основні засоби на підприємстві. Електронний журнал: Дебет-Кредит, 2012. №02-03/2012 URL: <https://online.dtkr.ua/2012/02-03/41818>

5. Ярош Ю. В. Організація і методика бухгалтерського обліку та контролю основних засобів. Навчально-науковий інститут бізнес — технологій "УАБС", 2018. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/71486/1/Yarosh_accounting_-2018.pdf

6. Податкова оптимізація. Вільна енциклопедія, 2021. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Податкова_оптимізація

7. Ткаченко С. О., Дядін А. С. Мінімізація податкових платежів як елемент економічної безпеки суб'єкта господарювання. Харківський Національний університет внутрішніх справ, 2017. URL: <https://univd.edu.ua/science-issue/issue/1888>;

8. Шкарупа О.В., Романченко А.В. Аналіз проблем та напрямків удосконалення системи оподаткування в Україні. Механізм регулювання економіки, 2010. № 1. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/3541/1/Shkarupa.pdf>

References:

1. Mokienko, T., Pryidak, T. and Yemets, M. (2021), "Sustainability and assessment of the main benefits", Poltava State Agrarian Academy, available at: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/251/1/Мокієнко%2C%-20Прийдак.pdf> (Accessed 05 Dec 2022).

2. Leonova, J. (2017), "Features of the appearance of the main assets in the minds of the tax code of Ukraine", Mykolaiv National University named after V. O. Sukhomlinsky, Vol. 16, available at: <http://global-national.in.ua/archive/16-2017/173.pdf> (Accessed 05 Dec 2022).

3. Interactive accounting (2017), "Basic research: knowledge and classification", Interactive accounting, vol. 94, available at: <https://interbuh.com.ua/ua/documents/ib/7576/596> (Accessed 05 Dec 2022).

4. Debit-Credit (2012), "Main business income", Debit-Credit, Vol. 02-03/2012, available at: <https://online.dtki.ua/2012/02-03/41818> (Accessed 05 Dec 2022).

5. Yarosh, J. (2018), "Organization and methodology of accounting form and control of the main assets", Scientific Institute of Business Technology "UABS", available at: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/71486/1/Yarosh_accounting_2018.pdf (Accessed 05 Dec 2022).

6. wikipedia (2021), "Tax optimization", available at: https://uk.wikipedia.org/wiki/Податкова_оптимізація (Accessed 05 Dec 2022).

7. Tkachenko, S. and Dyadin, A. (2017), "Minimization of tax payments as an element of economic security of the state government", Kharkiv National University of Internal Affairs, available at: <https://univd.edu.ua/science-issue/issue/1888> (Accessed 05 Dec 2022).

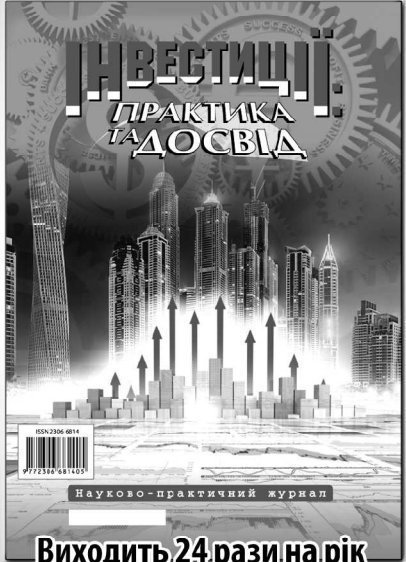
8. Shkarupa, O. and Romanchenko, A., (2010), "Analysis of problems and directions for improvement of the taxation system in Ukraine", Economy regulation mechanism, vol. 1, available at: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/3541/1/Shkarupa.pdf> (Accessed 05 Dec 2022).

Стаття надійшла до редакції 08.12.2022 р.

ІНВЕСТИЦІЇ.

ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

www.investplan.com.ua

Науково-практичний журнал

Виходить 24 рази на рік

Передплатний індекс: 23892

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України (Категорія «Б») з

ЕКОНОМІЧНИХ НАУК та ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

(Наказ Міністерства освіти і науки України
№ 886 від 02.07.2020)

Спеціальності - 051, 071, 072, 073, 075, 076, 281, 292